

מראי מקומות - סוכה

לו:

א. והא ר' חנינא מטביל ונפיק

כ' הריטב"א דאף דאיי"צ שיהי' האתרוג שלם ביום ב', מ"מ צריך שיהי' עכ"פ רוב האתרוג קיים, דאל"כ אין שם אתרוג עליו ופסול אף ביום ב'. וע' **תרומת הדשן** (פסקים וכתבים נ"ב) דכ' דמה דמכשירין אתרוג שנחתך ממנו חתיכה, זהו משום שיירי מצוה, דבא מן ההכשר, והוי כמו גרדומי תכלת וגרדומי אזוב (ואולי לפ"ז אי"צ דוקא רובו קיים, וצ"ע בזה). וע' **רא"ש** (סי' כ"ג), דמבואר מדבריו דס"ל דצריך עכ"פ השיעור (דהיינו או כאגוז או כביצה). וע' **שפ"א** שכ' דאולי י"ל דכיון דאמר' לעיל (לא): דטעם השיעור משום גמר פרי, א"כ י"ל דמה שאכל קצת ממנו ומפחיתו מכשיעור אינו פוסלו, אבל כ' דאולי ג"כ צריך לשיעור מטעם הדר, כיון דלמסקנא בעינן הדר באתרוג.

ב. מטביל בה ונפיק בה

הק' הראשונים, איך אכל ממנו, הא הוקצה למצוותו. וכ' הריטב"א בשם יש שתירצו, דמייירי כשהתנה כן בפירוש שיוכל לאכול ממנו ויצא בשאר, דאי לא, מסתמא כולי' מקצה לי'. עוד תי' הריטב"א דאוכל מאתרוג א' שלא הוקצה למצות יום זה, ויוצא בו למחר, וכמש"כ **תוס'** לקמן (מ"ג), וכ' דלכן אי"צ לדחוק זה שתירצו היש שתי' שהבאנו לעיל. ור' **אברהם מן** ההר כ' דחס ושלום לומר דר' חנינא לא הי' עושה המצוה מן המובחר בכל הימים, אלא דהי' אתרוג אחר מוכן לשאר הימים, ואכל מאתרוג שכבר יצא בו ולא הי' כוונתו ליטלו עוד, אבל אח"כ נאבד האחר, והי' צריך לצאת בזה. וע"ע **ברא"ש** (סי' כ"ג), שכ' דאע"ג דאתרוג שהוקצה למצותו אסור באכילה, כיון שנשאר בו שיעור לצאת בו, היותר מכשיעור לא אתקצאי.

ג. כאן ביי"ט שני

ולכאנ' מבואר בגמ' דביי"ט שני יש פסול הדר, ורק חסר כשר בשאר הימים. ומכאן הק' **הלחם משנה** (לולב ה, ט) על שי' הרמב"ם שם דאין פסול הדר בשאר הימים. וכ' לדחוק דאולי ס"ל להרמב"ם דבאמת בעינן עכ"פ קצת הדר, ושאר פסולי הדר הוו עכ"פ קצת הדר, אבל זה אינו הדר כלל. והכפות **תמרים** ביאר דזה הי' השו"ט של הגמ', דהק' לרב, דמשמע מדבריו שיש פסול הדר כל הימים, והק' ממעשה דר' חנינא, ותי' דאינו מוכח ממעשה דר' חנינא, אבל הרמב"ם פסק כסתמא דגמ' דלא בעינן הדר לכולי יומי.

ד. ר' מאיר אומר אפי' בחוט המשיחה

וכ' הפוסקים דקיי"ל כר"מ, ואף דבדרך כלל קיי"ל כר"י כנגד ר"מ, כ' הגר"א (תרנא, ד) דכיון דרבנן דלעיל (יא) חולקים עליו, לא קיי"ל כוותי'. אולם, כ' ר' **מנוח** (לולב ז, יב) "ומנהג עתה לאגוד השלשה מינין בעלי הלולב וכן ראוי לעשות". וע' **כפות תמרים**, דהק' על רבא, למה אמר אפי' בסיב וכו', הא לא קיי"ל כר"י, וא"כ למה חי' דבר שלא אליבא דהלכתא. ולכן גם הוא כ' דראוי לחוש לכתחלה לר"י, ושכן ראה בחסידים ואנשי מעשה. אבל מ"מ כ' דיהי' נפק"מ מדבריו רבא באו"א, דאם מפסיק סיב בין ידו ללולב לא יהי' חציצה, דמין במינו אינו חוצץ.

ה. א"ל ר"י, משם ראוי, במינו היו אוגדין אותו מלמטה

פרש"י, לשם מצות אגד, וזה לנוי בעלמא. וכ' **הרא"ש** (סי' נד), דהא דאינו עובר בבל תוסיף כשאוגדו בזהב למעלה, משום דאוגדין אותו במינו למטה, היינו משום דכיון דלמטה כבר נעשה לשם חובה, מה שעושה אח"כ לנוי אינו עובר בבל תוסיף. וכ' דמינה נשמע לרבנן, דאם הוסיף מין אחר לנוי, אפי' דרך גדילתו, אין בו משום בל תוסיף, כיון דלא נתכוין אלא לנוי, וביאר, דאף דבזמנו לא בעי כוונה לעבור בבל תוסיף, היינו בסתם, אבל אם כוון לנוי הוי כאגד יתירה לר"י. וביאר **רעק"א** (לעיל לא) דכוונת הרא"ש בזה כמש"כ הר"ן בפ"ג דר"ה, דאף למ"ד מצוות אין צריכות כוונה, אם מכוון שלא לצאת אינו יוצא, וכיון דלענין לצאת לא יצא, ה"ה דאינו עובר בבל תוסיף. אבל **הדברי יציב** (או"ח, סי' ערה) פי' דברי הרא"ש דמה דלא הוי בל תוסיף הוא משום דכיון דהוא לנוי, אין כאן הוספה כלל.

ו. כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין

ע' בערוך לנוי שהביא קו' היד **מלאכי**, מהגמ' מנחות (פ"ו) דהיה ס"ד למילף (לולי הקרא) דמנחות צריכין שמן זית זך ק"ו ממנורה, אף דע"י הק"ו אתי לידי קולא אם לא ימצא שמן זית זך, ומ"ש. ותי' הערל"י דהכלל דכל שאתה דן וכו', הוא רק במצוות שיש להם זמן קבוע, ואם יהי' יושב ובטל נמצא דהמצוה תבטל, אבל במנחות לא שייך זה, דמנחת נדבה אין לה זמן קבוע, ואפי' מנחת חובה כשרה לעולם, ולכן לא נחשב דאתי לידי קולא, דהא לעולם שייך לקיים המצוה, דאם לא ימצא עכשיו ימצא לאחר זמן.